

JUSTITSMINISTERIET

Udlændingeafdelingen

Kontor: Indfødsretskontoret
Sagsbeh: Stanley Stener Nielsen
Sagsnr.: 2013-9300-0007
Dok.: 1111583

KOMMENTERET OVERSIGT

over

høringssvar om forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret (Dansk indfødsret til unge født og opvokset i Danmark m.v.)

I. Høringen

Et udkast til lovforslag har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Advokatrådet, Akademikernes Centralorganisation, Amnesty International, Børnerådet, Børns Vilkår, Danes Worldwide, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Flygtningehjælp, Dansk Røde Kors Landskontoret, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Advokater, Danske Handicaporganisationer, Danske Regioner, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Det Centrale Handicapråd, DIGNITY – Dansk Institut mod Tortur, Dokumentations- og Rådgivningscentret om Racediskrimination, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, Foreningen af Udlændingeretsadvokater, Færøernes Landsstyre, Indvanderrådgivningen, Institut for Menneskerettigheder, Kommunernes Landsforening, Landsforeningen Adoption og Samfund, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsorganisationen i Danmark, Ledernes Hovedorganisation, Lærernes Centralorganisation, Mellemfolkeligt Samvirke, Naalakkersuisut (Grønlands Selvstyre), Politiforbundet i Danmark, Præsidenterne for Østre og Vestre Landsret, Red Barnet, Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden, Rigsadvokaten, Rigsombudsmanden på Færøerne, Rigsombudsmanden i Grønland, Rigs-

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

politiet, Rotary Denmark, Rådet for Etniske Minoriteter, Samarbejdsgruppen om Børnekonventionen, samtlige byretter, statsforvaltningen, Uddannelsesforbundet, Uddannelsesstyrelsen, UNHCR og Ægteskab uden Grænser.

Justitsministeriet har modtaget høringsvar fra:

Advokatrådet, Børnerådet, Børns Vilkår, Danes Worldwide, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Flygtningehjælp, Dansk Røde Kors Landskontoret, Danske Handicaporganisationer, Datatilsynet, Dokumentations- og Rådgivningscentret om Racediskrimination, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Indvanderrådgivningen, Institut for Menneskerettigheder, Kommunernes Landsforening, Landsorganisationen i Danmark, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Rådet for Etniske Minoriteter, samtlige byretter, statsborger.dk, statsforvaltningen, Vestre Landsret, Ægteskab Uden Grænser samt Østre Landsret.

Nedenfor er gengivet de væsentligste punkter i de modtagne høringsvar.

Justitsministeriets kommentarer til høringsvarene er anført i kursiv.

II. Høringsvarene

1. Generelt

Advokatrådet, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Røde Kors Landskontoret, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Kommunernes Landsforening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, samtlige byretter, statsforvaltningen, Vestre Landsret samt Østre Landsret har ingen bemærkninger til lovforslaget.

Børns Vilkår mener, at lovforslaget er egnet til at sikre gode vilkår for de børn forslaget omhandler.

2. Ligestilling af børn født i henholdsvis uden for ægteskab (§ 1, stk. 1)

Børnerådet hilser forslaget om at sidestille børn født i og uden for ægteskab velkommen.

Danes Worldwide er meget glade og positivt stemte over for forslaget om, at danske fædre i udlandet, som lever i et papirløst forhold, kan give den danske indfødsret videre til deres børn. Der bør i den forbindelse indføres en overgangsordning, så fædre, som på nuværende tidspunkt er bosat i udlandet, og som har et barn, men som ikke er gift med moderen, tillige får mulighed for at opnå dansk indfødsret til deres børn. Der bør endvidere indføres en ordning for disse unge, så de får mulighed for at opnå dansk indfødsret ved erklæring, hvis de har opnået og bevaret en særlig tilknytning til Danmark.

Dokumentations- og Rådgivningscentret om Racediskrimination (DRC) finder, at der med forslaget sker en nødvendig men ikke tilstrækkelig lempelse af reglerne om tildeling af statsborgerskab, således at man modvirker den nuværende kønsdiskrimination. Der er imidlertid generelt behov for en revision af de danske regler, idet man med lovforslaget kun når en del af vejen til en ordning, der vil bringe Danmark i overensstemmelse med de internationale konventioner. For så vidt angår EU-retten følger det af Zambrano-dommen, at der kan være tilfælde, hvor børn, der er EU-borgere, har ret til familiesammenføring med en forælder, der ikke er EU-borger. DRC omtaler en sag, hvor barnets far er død. DRC finder, at Danmark vil være forpligtet i forhold til EU-retten til at give moderen ophold i Danmark, idet barnet, som nu er dansk statsborger i medfør af Zambrano-dommen, har ret til at moderen bor sammen med barnet her.

Institut for Menneskerettigheder finder – i lighed med **Landsorganisationen i Danmark** og **Retspolitisk Forening** – lovændringen positiv.

Statsborger.dk finder, at forslaget er et skridt i den rigtige retning, men ser gerne, at det uden tidsbegrænsning bliver muligt for børn født i udlandet af en ugift dansk far ved erklæring at erhverve det danske statsborgerskab, som den nuværende lov har forhindret dem i at modtage ved fødslen, så disse børn ligestilles med danske børn født i udlandet af en ugift dansk mor.

Ægteskab Uden Grænser støtter lovforslaget, der dog er utilstrækkeligt på flere punkter. Det er således ikke tilstrækkeligt kun at ændre reglerne fremadrettet for børn. Den forskelsbehandling, som allerede fødte børn er blevet udsat for, og som andre børn vil blive udsat for, når de fødes i tiden frem til ikrafttrædelsen, må i lyset af sagen Genovese mod Malta anses for konventionsstridig. Derfor er det nødvendigt med en overgangsordning.

Den foreslåede ændring af indfødsretslovens § 1, stk. 1, finder alene anvendelse for børn, der er født efter lovens ikrafttræden. Det følger imidlertid af § 16 i cirkulæreskrivelse nr. 9253 af 6. juni 2013 om naturalisation, at børn født uden for ægteskab af en udenlandsk mor og dansk far kan optages på et lovforslag om indfødsrets meddelelse uden at opfylde de almindelige betingelser for naturalisation. Bestemmelsen i cirkulæreskrivelsens § 16 blev – på baggrund af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 11. oktober 2011 i sagen *Genovese mod Malta* (53124/09) – ændret i forbindelse med indgåelsen af den seneste politiske aftale om indfødsret i maj 2013.

Det følger af cirkulæreskrivelsens § 33, stk. 4, at § 16 har virkning for personer født efter den 11. oktober 1993, som ikke tidligere har erhvervet dansk indfødsret.

For så vidt angår bemærkningerne om *Zambrano*-dommen bemærkes det, at dommen vedrører muligheden for at blive familiesammenført efter EU-retten i en situation, hvor en EU-borger ikke har benyttet sig af retten til fri bevægelighed (dvs. en rent intern situation), og således ikke vedrører kriterierne for tildeling af statsborgerskab.

3. Indfødsret ved erklæring for unge, som er født og opvokset i Danmark (§ 3 A)

Børnerådet bifalder forslaget om, at unge, der er født og opvokset i Danmark, kan opnå dansk indfødsret, hvis de består folkeskolens afgangseksamen med et samlet karaktergennemsnit på mindst 02. Forslaget vil medføre en væsentlig styrkelse af de pågældende børn og unges rettigheder. Det er endvidere særdeles positivt, at de børn og unge, som ikke har bestået folkeskolens afgangseksamen med et karaktergennemsnit på mindst 02, automatisk tilbydes statsborgerskab som 18-årige.

Danes Worldwide støtter forslaget. Det er vigtigt, at Danmark sætter fokus på at blive en del af en globaliseret verden.

Dansk Flygtningehjælp er overordnet positiv over for en ordning, der giver nemmere adgang til at opnå dansk indfødsret for unge, som er født og opvokset i Danmark. Dansk Flygtningehjælp peger i den forbindelse særligt på, at børn med flygtningebaggrund og statsløse børn befinder sig i en særlig situation, fordi de ikke har mulighed for beskyttelse i et andet land.

Institut for Menneskerettigheder henviser til, at betingelserne for opnåelse af indfødsret ved erklæring på tre punkter er strengere end de tidligere gældende betingelser for unge, ligesom de er strengere end de betingelser, som gælder for nordiske unge. Den erklærende skal efter lovforslaget være født i Danmark, opholdskravet er 12 år og erklæring kan kun afgives frem til det fyldte 19. år. Det betyder, at unge som er født og opvokset her i landet, og som ikke har aflagt folkeskolens afgangsprøve, kun vil have ét år til at afgive en erklæring – modsat de nordiske erklærende, der har fem år. Og modsat de nordiske erklærende vil ingen, der har været straffet, kunne opnå indfødsret ved erklæring, da erklæringsperioden er så kort, at intet strafbart forhold kan ”nå” at blive slettet fra deres straffeattest.

Institut for Menneskerettigheder har endvidere henvist til, at efter indfødsretslovgivningen kan et barn opnå indfødsret som biperson ved en forælders naturalisation. I alderen frem til 15 år er der ingen vandelskrav. Det betyder, at børn af forældre, der er i stand til at opfylde naturalisationskravene, automatisk erhverver indfødsret sammen med forældrene, uanset om de er født i Danmark, og uanset hvor længe de har opholdt sig i Danmark. Skulle de herefter begå en lovovertrædelse, vil det i sagens natur ingen betydning have for deres indfødsret.

Institut for Menneskerettigheder finder det positivt, at det gøres lettere for unge, der er født i Danmark at opnå indfødsret. Det stemmer med forpligtelsen hertil i Europarådets konvention af 6. november 1997 om statsborgerret (Statsborgerretskonventionen), artikel 6, stk. 4, litra e. Det personelle anvendelsesområde for bestemmelsen i § 3 A er dog udformet for snævert, da adgangen til indfødsret udelukkende lettes for unge, som er født i Danmark (den såkaldte 2. generation) – og ikke for unge som er kommet her til landet som børn (den såkaldte 1,5 generation), jf. Statsborgerretskonventionens artikel 6, stk. 4, litra f. I overensstemmelse med kravet i konventionens artikel 6, stk. 4, litra f, bør der således fastsættes en bestemmelse i indfødsretsloven, som letter adgangen til indfødsret for unge udlændinge, der er kommet til Danmark som børn.

Institut for Menneskerettigheder finder, at den foreslåede § 3 A – både i sammenligning med den tidligere danske erklæringsregel for unge udlændinge, den gældende danske erklæringsregel for unge nordiske statsborgere og de øvrige nordiske landes erklæringsregler mv. – er meget restriktiv. Det kan næppe udelukkes, at Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol vil finde, at en sådan forskelsbehandling er i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 14, jf. artikel 8, jf. Domstolens ud-

talelse i Genovese-sagen om, at når staten gør det muligt at erhverve statsborgerskab på en bestemt måde og ved anvendelse af en bestemt procedure, så må det ske uden diskrimination. Kravene i den nye erklæringsregel for unge udlændinge, der er født og opvokset i Danmark, bør derfor ikke gøres strengere end de krav, der stilles til unge nordiske statsborgere med 10 års ophold i Danmark, jf. indfødsretslovens § 3.

Retspolitisk Forening kan tilslutte sig lovforslagets overordnede målsætning om at give en udlænding, der er født i Danmark, en udvidet adgang til at opnå dansk indfødsret gennem afgivelse af en erklæring.

Rådet for Etniske Minoriteter støtter, at det skal gøres nemmere for børn, som er født og opvokset i Danmark, at opnå dansk statsborgerskab. Reglerne bør dog lempes yderligere, så alle nyfødte børn tilbydes dansk statsborgerskab allerede fra fødslen, hvis de bliver født i Danmark. Det vil være medvirkende til at skabe et større tillidsforhold til Danmark, både for familien og for barnet selv. Under alle omstændigheder bør grænsen rykkes, så det bliver muligt at opnå dansk statsborgerskab, når barnet går i 7.-8. klasse, da det ofte er på disse klassetrin, at barnet begynder at rejse udenlands, eksempelvis med skolen i form af studieture og lejrskoler, sportsturneringer og venskabsbyarrangementer. At have dansk statsborgerskab vil gøre udenlandsrejser meget nemmere.

Statsborger.dk bemærker, at dansk lovgivning med forslaget tilpasses både tiden og trenden i andre europæiske lande.

Ægteskab Uden Grænser støtter forslaget, som dog er utilstrækkeligt på flere punkter. Der vil således bl.a. fortsat være mange unge, der er født i Danmark eller er kommet til Danmark som små børn og har tilbragt det meste af deres opvækst her i landet, som har en meget vanskelig adgang til at blive danske statsborgere. Ved lejlighed bør reglerne laves om, så alle unge udlændinge, der er født i Danmark eller kom hertil som små børn, kan opnå både permanent opholdstilladelse og dansk statsborgerskab, når de fylder 18 år, uden først at skulle ”bevise” en hel masse.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har i sin dom af 11. oktober 2011 i sagen Genovese mod Malta (53124/09) taget stilling til de maltesiske regler om statsborgerskab, hvorefter børn født uden for Malta og uden for ægteskab kun kunne opnå maltesisk statsborgerskab, hvis deres mor var malteser. Det kan udledes af dommen, at forskelsbehandling ved adgangen til at opnå statsborgerskab, som alene beror på, om den pågæl-

dende er født inden for eller uden for ægteskab, vil være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 14 i sammenhæng med artikel 8.

De gældende regler om erklæringsadgang for nordiske statsborgere har deres oprindelse dels i en aftale mellem de nordiske lande, dels i den tidligere gældende erklæringsbestemmelse for unge udlændinge. Danmark har særligt nære bånd til de øvrige nordiske lande, ligesom landene traditionelt har samarbejdet om indfødsretslovgivning.

Det følger af artikel 5, stk. 1, i Statsborgerretskonventionen, at en kontraherende stats regler vedrørende statsborgerret ikke må indeholde forskelle eller omfatte praksis, der indebærer, at der finder forskelsbehandling sted på grund af køn, race, hudfarve, national eller etnisk oprindelse. Det fremgår af den forklarende rapport til konventionen, at landene kan give positiv særbehandling til statsborgere fra bestemte andre lande, f.eks. andre EU-lande.

For så vidt angår unge, som er kommet til Danmark som børn, følger det af artikel 6, stk. 4, litra f, i Statsborgerretskonventionen, at enhver kontraherende stat i sin nationale lovgivning skal lette erhvervelsen af indfødsret for personer, som i en periode inden det fyldte 18. år har haft lovligt og fast ophold i det pågældende land, idet varigheden af den pågældendes faste ophold i landet bestemmes ifølge den pågældende stats nationale lovgivning. Justitsministeriet kan i den forbindelse henvise til, at det i sager om naturalisation følger af § 10 i cirkulæreskrivelse nr. 9253 af 6. juni 2013 om naturalisation, at der gælder et lempet opholdskrav for ansøgere, der er indrejst i Danmark inden det fyldte 15. år.

På baggrund af ovenstående er det Justitsministeriets opfattelse, at den foreslåede erklæringsbestemmelse for unge født og opvokset i Danmark ikke rejser spørgsmål i forhold til Statsborgerretskonventionen eller Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 14, jf. artikel 8.

3.1. Aflæggelse af folkeskolens afsluttende prøver (§ 3 A, stk. 2, nr. 1 og stk. 3)

Danes Worldwide ønsker, at der indføres en dispensationsmulighed, hvis betingelserne for at afgive erklæring ikke er til stede. Derved gives de unge en ekstra mulighed for at vise, at de virkelig ønsker at være en del af det danske samfund og dermed få mulighed for at opnå dansk indfødsret.

Dansk Flygtningehjælp bemærker, at det fremgår af lovudkastet, at personer, som ikke er fyldt 18 år, og som på grund af langvarig funktionsnedsættelse ikke har aflagt folkeskolens afgangsprøve og dermed ikke kan erhverve indfødsret ved erklæring, har mulighed for at ansøge om indfødsret ved naturalisation. Sådanne ansøgninger vil blive forelagt Folketingets Indfødsretsudvalg med henblik på afgørelse om dispensation fra betingelser i naturalisationscirkulæret. Dansk Flygtningehjælp er usikker på, om denne løsning lever fuldt op til kravet i FN-konventionen af 13. december 2006 om rettigheder for personer med handicap (Handicapkonventionen) om, at personer med handicap skal have ret til statsborgerskab på lige fod med andre.

Danske Handicaporganisationer opfordrer til, at man sikrer at lovforslaget ikke rammer skævt. Med udkastet er der en forskelsbehandling af børn og unge omfattet af Handicapkonventionen, ligesom kriteriet om en gennemsnitskarakter på 02 ved folkeskolens afgangsprøve vil betyde, at bestemte grupper af børn og unge med handicap ikke har samme muligheder for at opnå statsborgerskab ved erklæring. Kriteriet om et karaktergennemsnit på 02 forudsætter, at alle elever har lige vilkår for indlæring og gennemførelse af folkeskolens afgangsprøve, og endvidere at alle elever går på skoler, hvor afgangsprøven gennemføres. Dette er ikke tilfældet, hvorfor lovudkastet indirekte diskriminerer en gruppe børn og unge med handicap. Særligt unge med kognitive funktionsnedsættelser, som udviklingshæmning, vil have svært ved at opfylde kriteriet. Derudover er det på landets specialskoler ikke alle elever, som får folkeskolens afgangsprøve. Gennemsnitskriteriet bør derfor helt bortfalde. Det er ikke blot børn og unge med handicap, som rammes af dette, men ressourcetsvage forældres børn er også dårligere stillet, idet undersøgelser viser, at socio-økonomiske faktorer spiller ind i forhold til børns præstation i folkeskolen.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at erklæringsordningen udformes således, at den – i overensstemmelse med Handicapkonventionen – tillige kan benyttes af personer, som på grund af en langvarig nedsættelse af funktionsevnen ikke kan aflægge folkeskolens afgangsprøve med et samlet karaktergennemsnit på mindst 02.

Danmark har tiltrådt FN's konvention af 13. december 2006 om rettigheder for personer med handicap (Handicapkonventionen).

Efter konventionen har personer med handicap bl.a. ret til på lige fod med andre at erhverve statsborgerskab. Handicapkonventionen er ikke til hinder for, at der i forbindelse med ansøgninger om indfødsret kan stilles betingelser over for personer, der er omfattet af konventionen, på samme måde som der kan stilles betingelser over for personer, der ikke er omfattet af konventionens anvendelsesområde. De betingelser, der stilles, må dog ikke medføre diskrimination i forhold til personer omfattet af konventionen. I det omfang en person er omfattet af konventionens anvendelsesområde, og betingelserne for erhvervelse af dansk indfødsret – sammenholdt med handicapet – udgør en barriere for, at den pågældende kan opnå statsborgerret, skal der være mulighed for dispensation fra disse betingelser.

I det udkast til lovforslag, der har været i høring, var det foreslået, at ansøgninger fra ansøgere, som lægeligt diagnosticeres med langvarig fysisk, psykisk, sensorisk eller intellektuel funktionsnedsættelse og på den baggrund ikke har kunnet opfylde betingelsen om at have aflagt folkeskolens afgangsprøve med et samlet karaktergennemsnit på mindst 02 (efter 7-trins-skalaen), vil blive forelagt Folketingets Indfødsretsudvalg med henblik på stillingtagen til dispensation fra de betingelser i cirkulæreskrivelsen om naturalisation, som ikke følger af den foreslåede bestemmelse i § 3 A.

Med det fremsatte lovforslag foreslås det imidlertid nu, at personer, der ved særlig lægeerklæring dokumenterer at have en langvarig nedsættelse af funktionsevnen, som påvirker evnen til eller muligheden for at gennemføre ét eller flere af folkeskolens afsluttende prøvefag i 9. eller 10. klasse, kan afgive erklæring, selv om den pågældende ikke har aflagt folkeskolens afsluttende prøver i 9. eller 10. klasse med et samlet karaktergennemsnit på mindst 02. Da forslaget har til hensigt at stille unge med en langvarig nedsættelse af funktionsevnen lige med andre unge i forhold til opnåelse af indfødsret, men ikke tilsigter en positiv særbehandling af denne gruppe, er det efter lovforslaget et krav, at den unge på erklæringstidspunktet er fyldt 15 år, og dermed har opnået den alder, ved hvilken unge normalt tidligst vil aflægge folkeskolens afsluttende prøver i 9. klasse.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 2 (forslag til indfødsretslovens § 3 A, stk. 3), og bemærkningerne hertil.

3.2. Aldersgrænse på 19 år og orientering om erklæringsadgangen (§ 3 A, stk. 2, nr. 2)

Børnerådet anbefaler – i forhold til spørgsmålet om orientering om erklæringsadgangen – at det i loven tydeliggøres, hvilken konkret myndighed der er forpligtet til at fremsende det automatiske tilbud til borgeren.

Danes Worldwide bemærker, at det fremgår af lovforslagets § 3 A, stk. 2, nr. 2, at de unge skal afgive erklæring om dansk indfødsret inden deres 19. fødselsår. Hvis man er nordisk statsborger, kan man imidlertid afgive erklæring frem til ens 23. fødselsår. Det bør derfor overvejes, om der ikke burde gælde de samme regler for udlændinge som for nordiske statsborgere. Afgivelse af erklæring kan være en stor beslutning for de unge, da de i den forbindelse skal godtgøre, at de ved erklæringen mister deres statsborgerskab i andre stater. En udvidelse af grænsen til det 23. fødselsår vil derfor kun være en fordel, da de unge derved opnår bedre mulighed for at reflektere over deres valg.

Dansk Flygtningehjælp finder – på linje med **Institut for Menneskerettigheder** og **Retspolitisk Forening** – at forslaget giver en ganske kort tidsfrist for de unge, der måtte ønske at erhverve dansk indfødsret. I lyset af målgruppen er der endvidere behov for en langt mere opsøgende og synlig oplysnings- og vejledningsindsats end blot at informere via hjemmesider.

Henset til, at formålet med den foreslåede erklæringsbestemmelse er at udmønte regeringens ønske om, at velintegrerede unge – som er motiverede for at blive danske statsborgere – kan blive danske på en både enkel og hurtig måde, er der efter Justitsministeriets opfattelse ikke grundlag for at hæve den foreslåede aldersgrænse på 19 år.

Det fremgår af pkt. 3.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger, at der på Justitsministeriets og statsforvaltningens hjemmesider vil blive givet oplysning og vejledning om, hvordan unge, som er født og opvokset i Danmark, vil kunne opnå dansk indfødsret. Der vil bl.a. blive vejledt om proceduren for erhvervelse af dansk indfødsret ved afgivelse af erklæring, herunder hvilke betingelser den unge skal opfylde for at kunne erhverve dansk indfødsret efter den foreslåede erklæringsbestemmelse. Der vil endvidere være mulighed for i forbindelse med skriftlig eller mundtlig kontakt til Justitsministeriet eller statsforvaltningen at modtage konkret vejledning om betingelserne for opnåelse af indfødsret ved afgivelse af erklæring. På

den baggrund finder Justitsministeriet ikke, at der er behov for en supplerende orienteringsordning, hvorved de berettigede unge bliver direkte og individuelt orienteret om den foreslåede erklæringsadgang.

3.3. Født og opvokset i Danmark (§ 3 A, stk. 1, og stk. 2, nr. 4)

Dansk Flygtningehjælp bemærker, at der tidligere (før 2004) har været en erklæringsordning for unge udlændinge med opvækst i Danmark, hvor bopælskravet var 10 år. Nordiske statsborgere kan efter den gældende lov om indfødsret erhverve dansk indfødsret ved erklæring, hvis de har haft 10 års bopæl i Danmark. Den tidligere erklæringsordning gav mulighed for, at unge udlændinge, som var kommet til Danmark som børn, herunder som børn i flygtningefamilier, selv som unge kunne erhverve dansk indfødsret via statsamtet. I den foreslåede erklæringsordning vil flygtningebørn, som er kommet til Danmark sammen med forældrene eller senere via familiesammenføring derimod ikke være omfattet af erklæringsordningen. De vil dermed være afhængige af forældrenes mulighed for at opfylde gældende krav ved naturalisation eller henvist til selv at søge naturalisation, når de bliver voksne. Med henvisning til Flygtningekonventionens bestemmelser om at lette flygtnings adgang til naturalisation og bestemmelsen i Europarådets Statsborgerretskonvention om at lette erhvervelsen af statsborgerskab for personer, der er kommet til landet som børn, opfordrer Dansk Flygtningehjælp til, at den foreslåede erklæringsordning ændres, så den også omfatter unge som er kommet til Danmark som børn. Det bør endvidere overvejes at sænke kravet om 12 års bopæl.

Danes Worldwide finder det særdeles vigtigt, at de unge, som ønsker at afgive erklæring om dansk indfødsret, med lovforslaget har mulighed for at kunne tilbringe op til 12 måneder i udlandet inden for de sidste 6 år forud for afgivelse af erklæring. En sådan mulighed er vigtig, da et udlandsophold kan styrke de unge både socialt og fagligt.

Indvanderrådgivningen foreslår, at der i erklæringsbestemmelsen tilføjes ”eller som er blevet familiesammenført til Danmark inden de blev 6 år”. Det vil hænge naturligt sammen med udlændingelovgivningens krav om tilknytning til Danmark. Mange unge bliver netop familiesammenført, før de bliver 6 år.

Erklæringsadgangen i den foreslåede bestemmelse i § 3 A er en udmøntning af regeringens initiativ i regeringsgrundlaget fra oktober 2011 om

lettere adgang til statsborgerskab for unge, som er født og opvokset i Danmark.

Det fremgår af Flygtningekonventionens artikel 34, at de kontraherende stater så vidt muligt skal lette flygtnings optagelse i samfundet og naturalisation. De skal navnlig på enhver måde bestræbe sig for at fremskynde behandlingen af naturalisationssager og nedsætte afgifterne for og omkostningerne ved denne behandling til det mindst mulige.

Justitsministeriet kan i den forbindelse henvise til, at det i sager om naturalisation følger af § 7 i cirkulæreskrivelse nr. 9253 af 6. juni 2013 om naturalisation, at der gælder et lempet opholdskrav bl.a. for personer, der er anerkendt som flygtninge, og personer, der må sidestilles hermed.

For så vidt angår bemærkningerne om statsborgerskab til personer, der er kommet til Danmark som børn, henvises der til Justitsministeriets kommentarer til pkt. 3 ovenfor vedrørende artikel 6, stk. 4, litra f, i Statsborgerretskonventionen. Det bemærkes i øvrigt, at indfødsretsloven og cirkulæreskrivelsen om naturalisation indeholder særlige bestemmelser om dansk indfødsret til adopterede børn.

På den baggrund finder Justitsministeriet ikke anledning til at ændre på den foreslåede betingelse om, at den unge skal være født og opvokset i Danmark.

3.4. Vandelskravet (§ 3 A, stk. 2, nr. 5-8 og stk. 4)

Børnerådet bemærker, at det i forhold til kravet om, at personen ikke må være idømt visse sanktioner, må være afgørende, at der reelt er tale om en alvorlig lovovertrædelse, før muligheden for indfødsret mistes. Det bør sikres, at der er proportionalitet imellem lovovertrædelsen og det, lovovertrædelsen medfører for den unge. Der kan f.eks. være tilfælde, hvor den unge har en psykisk lidelse, som har medført kriminaliteten. Dette bør være en formildende omstændighed. Der bør derfor indføres undtagelser til hovedreglen om, at personen ikke må være idømt de pågældende sanktioner.

Danes Worldwide bemærker, at forslaget indebærer, at de personer, der afgiver erklæring, ikke må være idømt henholdsvis bøde på 3.000 kr. eller derover for overtrædelse af straffeloven, bøde for spirituskørsel eller bøde for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer. Danes Worldwide går ind

for, at de unge overholder loven, men betingelserne bør dog blødes lidt op, da det ikke er utænkeligt at et ungt og i øvrigt intelligent menneske kan komme i en uheldig situation, hvor den pågældende begår en mindre lovovertrædelse. Det ville i den situation være en alvorlig konsekvens for den unge, at den pågældende ikke blot modtager sin straf i form af bøde mv., men tillige mister retten til at afgive erklæring om dansk indfødsret.

Som anført i regeringsgrundlaget fra oktober 2011 skal det være en betingelse for afgivelse af erklæring, at den unge ikke er dømt for alvorlig kriminalitet.

Det foreslåede vandelskrav er fastsat i overensstemmelse med de sanktioner, der efter den gældende cirkulæreskrivelse nr. 9253 af 6. juni 2013 om naturalisation er til hinder for opnåelse af dansk indfødsret ved naturalisation eller er til hinder herfor i en bestemt periode.

Af den foreslåede bestemmelse i § 3 A, stk. 2, nr. 5, fremgår således de idømte sanktioner, der vil udelukke en person fra at opnå dansk indfødsret ved afgivelse af erklæring. Hvorvidt en person er idømt en af de opregnede sanktioner, konstateres ved opslag i Det Centrale Kriminalregister.

Det er en betingelse, at personen ikke er idømt bøde på 3.000 kr. og derover eller 20 dagbøder og derover for overtrædelse af straffeloven. Personen må endvidere ikke være idømt bøde for spirituskørsel eller bøde for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer. Herudover må personen ikke være idømt bøde for overtrædelse af straffelovens kapitel 12 og 13 om forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed samt forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme mv.

Det er endvidere en betingelse, at personen ikke er idømt betinget eller ubetinget frihedsstraf, eller forvaring, anbringelses- eller behandlingsdom eller ungdomssanktion.

Det følger desuden af de foreslåede bestemmelser i § 3 A, stk. 2, nr. 6 og 7, at personer, der er meddelt tiltalefrafald med vilkår, jf. retsplejelovens § 723, eller er meddelt advarsel efter lov om euforiserende stoffer, ikke vil kunne opnå indfødsret efter bestemmelsen. Endvidere følger det af den foreslåede bestemmelse i § 3 A, stk. 2, nr. 8, at erklæring ikke kan afgives af personer, der er sigtede for en lovovertrædelse.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i § 3 A, stk. 4, at personer, som på grund af en sigtelse for en lovovertrædelse ikke kan erhverve dansk indfødsret ved erklæring, jf. den foreslåede bestemmelse i § 3 A, stk. 2, nr. 8, kan afgive ny erklæring inden for 1 år efter, at der er truffet endelig afgørelse i sagen, selv om den pågældende forinden er fyldt 19 år, hvis den pågældende ved afgørelsen ikke er blevet idømt en sanktion omfattet af den foreslåede bestemmelse i stk. 2, nr. 5, eller meddelt tiltalefrafald eller advarsel efter de foreslåede bestemmelser i § 3 A, stk. 2, nr. 6 og 7.

Hvis den unge idømmes eller meddeles en sanktion, der ikke er omfattet af de foreslåede bestemmelser i § 3 A, stk. 2, nr. 5-7, vil den pågældende således kunne afgive erklæring på ny, jf. den foreslåede bestemmelse i § 3 A, stk. 4.

3.5. Afkald på hidtidigt statsborgerskab (§ 4 A, stk. 1)

Indvanderrådgivningen bemærker, at mange unge indvandrere, som er født og opvokset i Danmark, er fanget i deres forældres fædrelandes uvilje til at give dem et nationalt pas. De er reelt set statsløse. Der må indføres i loven, at f.eks. vietnamesiske unge ikke skal afsværge sig deres statsborgerskab, som de ikke kan, da de aldrig er blevet anerkendt af den vietnamesiske stat som statsborgere. Der er også andre lande, der på samme måde ikke vil tage ansvar. Det må i stedet det danske samfund.

Statsborger.dk finder det – som en organisation, der arbejder for ret til dobbelt statsborgerskab for danskere i udlandet og for udlændinge i Danmark – magtpåliggende at understrege, at dansk statsborgerskab ved erklæring ikke bør kræve tvungen fraskrivelse af oprindeligt statsborgerskab. Eftersom regeringen i regeringsgrundlaget fastslog, at regeringen vil arbejde for en øget adgang til dobbelt statsborgerskab, forventer Statsborger.dk bestemt, at lovtæksten i lovforslaget vil blive tilpasset den kommende ændring af indfødsretsloven, der vil gøre det muligt at have dobbelt statsborgerskab, således at unge medborgere, der ved erklæring fremover kan opnå dansk statsborgerskab, naturligvis ikke automatisk fratages deres oprindelige statsborgerskab.

Det følger af regeringsgrundlaget, at det skal være muligt at have dobbelt statsborgerskab. Regeringen nedsatte derfor i december 2012 en arbejdsgruppe om dobbelt statsborgerskab. Arbejdsgruppen om dobbelt statsborgerskab har i marts 2014 afgivet sin rapport. Arbejdsgruppen har i rapporten bl.a. opstillet en række mulige modeller for dobbelt statsborgerskab

og redegjort for mulige udformninger af en overgangsordning. Herudover har arbejdsgruppen redegjort for de økonomiske konsekvenser ved en øget accept af dobbelt statsborgerskab.

Som opfølgning på arbejdsgruppens rapport forventer regeringen at fremsætte et lovforslag i den kommende folketingssamling. Justitsministeriet vil i den forbindelse tage stilling til, hvilke ændringer indførelsen af dobbelt statsborgerskab i givet fald vil give anledning til i forhold til den ordning, som foreslås med nærværende lovforslag.

3.6. Sagsbehandlingstid for erklæringsager omfattende af § 3 A

Danes Worldwide bemærker, at der i lovforslaget ikke er nævnt noget om sagsbehandlingstiden. Sagsbehandlingstiden for disse sager bør imidlertid ikke være længere end 6-8 uger. Det bør endvidere være muligt at indføre en form for standardprocedure for afgivelse af erklæring om dansk indfødsret, hvilket også vil medføre, at en sagsbehandlingstid på 6-8 uger vil være mulig at opfylde.

Med den foreslåede erklæringsbestemmelse indføres en adgang for unge født og opvokset i Danmark til at opnå dansk indfødsret ved at afgive en erklæring over for statsforvaltningen. Det er Justitsministeriets opfattelse, at den unge ved indførelse af en erklæringsadgang får mulighed for at erhverve dansk indfødsret på en både enkel og hurtig måde.

4. Økonomi (§ 12, stk. 1, 6 og 7)

Danes Worldwide finder, at gebyret på 1.100 kr. er fastsat urimeligt højt, da man skal tage højde for, at det er unge mennesker, der skal dække denne udgift. Gebyret bør derfor ikke overstige 500 kr.

Danske Handicaporganisationer bemærker, at der i lovforslaget lægges op til, at udgifter (gebyrbetaling, oversættelse og dna-undersøgelser) i forbindelse med ansøgning om dansk indfødsret afholdes af ansøgeren. Børn af forældre, som er tilkendt førtidspension grundet deres handicap, har en lille indkomst. Grundet økonomi kan de derfor være i en situation, hvor ansøgningen ikke er mulig af økonomiske årsager. Det bør derfor sikres, at loven ikke stiller børn og unge med handicap eller forældre med handicap dårligere, både i forhold til honorering af de opstillede kriterier, og i forhold til hvem, der reelt set omfattes af loven.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at det overvejes, om der bør opkræves samme gebyr af børn og unge, som af voksne, jf. herved også bemærkningerne i den forklarende rapport til Statsborgerretskonventionen og de nordiske regler. Instituttet bemærker i den forbindelse, at børn og unge, som erhverver indfødsret som bipersoner ved forældrenes naturalisation, ikke betaler gebyr.

Det fremgår af pkt. 6 i lovforslagets almindelige bemærkninger, at lovforslaget vil medføre en øget mængde erklæringssager i statsforvaltningen. Merudgifterne forbundet med behandling af de yderligere sager foreslås finansieret ved et gebyr på 1.100 kr. pr. erklæringssag. Det er nu præciseret i bemærkningerne, at det foreslåede gebyr ligeledes vil omfatte nye erklæringssager for nordiske og tidligere danske statsborgere, som i dag behandles gebyrfrit.

Det er endvidere nu præciseret i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 8 (forslag til ændring af indfødsretslovens § 12, stk. 1, 2. pkt.), at der i givet fald vil blive udstedt en bekendtgørelse, hvori det for så vidt angår erklæringssager bl.a. vil blive fastsat, at gebyret skal betales ved erklæringens afgivelse, at der kun skal betales gebyr én gang, og at gebyret ikke tilbagebetales, hvis erklæringen afvises. Det vil endvidere blive fastsat, at der ikke skal betales gebyr for børn, der er omfattet af deres forældres erklæring.

Det følger af artikel 13, stk. 1, i Statsborgerretskonventionen, at enhver kontraherende stat skal sikre, at gebyret for bl.a. erhvervelse af statsborgerskab er rimeligt. Det fremgår af den forklarende rapport til konventionen, at vurderingen af, hvorvidt et gebyr for erhvervelse af statsborgerskab er rimeligt, f.eks. kan vurderes i forhold til administrationens omkostninger. Det er Justitsministeriets opfattelse, at det foreslåede gebyr i erklæringssager – der som ovenfor nævnt skal dække de merudgifter, der er forbundet med behandlingen af de yderligere erklæringssager i statsforvaltningen – er rimeligt, herunder også sammenholdt med de øvrige omkostninger, som den erklærende eventuelt skal afholde i forbindelse med afgivelse af erklæringen.

For så vidt angår bemærkningen om indførelse af forskelligt gebyr for børn og voksne bemærkes det, at det fremgår af artikel 6, stk. 4, i Statsborgerretskonventionen, at enhver kontraherende stat i sin nationale lovgivning skal lette erhvervelsen af indfødsret for en række oplyste persongrupper, herunder visse børn. I den forklarende rapport er der givet ek-

sempler på, hvorledes staterne kan lette adgangen til statsborgerskab. Der nævnes bl.a. en reduktion af opholdskravet, lettelse i sprogkravet, lettere procedure og reduktion af ansøgningsgebyret. I dansk ret er erhvervelse af indfødsret lettet for børn bl.a. i §§ 14-17 i cirkulæreskrivelse nr. 9253 af 6. juni 2013 om naturalisation, ligesom den foreslåede erklæringsadgang for unge, som er født og opvokset i Danmark, også vil lette erhvervelsen af statsborgerskab for visse børn. Som ovenfor nævnt er det Justitsministeriets opfattelse, at det foreslåede gebyr er rimeligt og ministeriet finder ikke grundlag for at ændre det foreslåede gebyr.

III. Lovforslaget

Lovforslaget adskiller sig på følgende punkter fra det forslag, der har været sendt i høring:

- 1) Der er i lovforslagets bemærkninger indføjet en beskrivelse af, hvornår folkeskolens afsluttende prøver i 9. eller 10. klasse kan anses for aflagt, og hvordan det samlede karaktergennemsnit skal udregnes.

Der henvises til pkt. 3.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger og bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 2 (forslag til indfødsretslovens § 3 A, stk. 2).

- 2) Der er indsat en ny bestemmelse i § 3 A (som stk. 3), hvorefter kravet om aflæggelse af folkeskolens afsluttende prøver i 9. eller 10. klasse med et samlet karaktergennemsnit på mindst 02 ikke finder anvendelse for personer, der er fyldt 15 år, og som ved lægeerklæring dokumenterer at have en langvarig nedsættelse af funktionsevnen, som påvirker evnen til eller muligheden for at gennemføre ét eller flere af folkeskolens afsluttende prøvefag i 9. eller 10. klasse.

Der henvises til pkt. 3.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger og bemærkningerne til § 1, nr. 2 (forslag til indfødsretslovens § 3 A, stk. 3) samt § 1, nr. 10 (forslag til bilag 1 til indfødsretsloven).

- 3) Den gældende bestemmelse i § 4 A, stk. 3, hvorefter erklæring om erhvervelse af indfødsret i medfør af §§ 3 og 4 ikke kan afgives ved værge eller af forældremyndighedens indehaver, foreslås ophævet.

Ophævelsen af bestemmelsen betyder, at de almindelige regler om værgemål og forældremyndighed finder anvendelse.

Der henvises til pkt. 3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger og til § 1, nr. 4 (forslag til ophævelse af indfødsretslovens § 4 A, stk. 3), og bemærkningerne hertil.

- 4) Det er i lovforslagets bemærkninger præciseret, at der i givet fald vil blive udstedt en bekendtgørelse efter lovens vedtagelse, hvori det for så vidt angår erklæringssager bl.a. vil blive fastsat, at gebyret skal betales ved erklæringens afgivelse, at der kun skal betales gebyr én gang, og at gebyret ikke tilbagebetales, hvis erklæringen afvises. Det vil endvidere blive fastsat, at der ikke skal betales gebyr for børn, der er omfattet af deres forældres erklæring.

Der henvises til § 1, nr. 8 (forslag til ændring af indfødsretslovens § 12, stk. 1, 2. pkt.), og bemærkningerne hertil.

- 5) Ikrafttrædelsesdatoen er ændret til den 1. juli 2014.

Der henvises til § 2 (forslag til lovens ikrafttrædelse), og bemærkningerne hertil.

Herudover er der i forhold til høringsudkastet foretaget ændringer i lovforslaget af redaktionel karakter.